

Східний фронт української поезії

Тетяна ДЕНИСЕНКО

Видавництво «Смолоскип» і волонтерська ініціатива «Війна і слово» запрошували. Охочі – завітали. 30 січня в Будинку вчителя у Києві відбувся благодійний марафон «Східний фронт. Вірші активної позиції». На ньому свої вірші з громадянськими мотивами читали молоді українські поети, пов'язуючи в єдину лінію битву під Крутами та нинішню війну на сході. Такий марафон видавництво організує втретє. Але вперше з життєво необхідною метою – зібрати гроші на потреби наших бійців. А вже перші «кіборги» – герої Крут.

Поетичні читання до Дня пам'яті героїв Крут нагадали не лише про історію, а й сьогоднішню. Мета вечора – змінити уявлення про жертву героїв Крут як «марну» і зібрати кошти для підтримки українських солдат на сході.

– Тактична поразка може призвести до стратегічної перемоги, – запевнив на початку марафону директор видавництва «Смолоскип» Ростислав Семків. – І без трагічних подій 1918 року й українського патріотизму в сьогоднішньому вигляді не існувало б.

Також він продекламував вірші Володимира Патоли, капітана Збройних сил України, що саме зараз воює на сході України, зокрема такі слова з вірша «Холодна весна...»:

*Холодна весна.
Чотирнадцятий рік.
Яскраво і страшно почате століття.*

*Як відчай без дна,
нерішучості пік,
нездатність вести і готовність горіти...*

Дванадцять молодих поетів промовляли до присутніх слова надії. Поети різної творчої манери та різних середовищ: Дмитро Лазуткін, Любов Якимчук, Анна Малігон, Олена Степаненко, Світлана Дідух-Романенко, Павло Коробчук, Оксана Куценко, Таня-Марія Литвинюк, Мирослав Лаюк, Алла Миколаєнко, Карина Тумаєва, Оксана Самара. «Блаженні ті, хто вірують...», – нагадала присутнім поетеса Таня-Марія Литвинюк. У віршах фігурували образи Євромайдану, Іловайська, Волновахи... Тон авторів не залишав сумнівів, що війна закінчиться нашою перемогою. По завершенню вечора співорганізаторка волонтерського руху «Війна і Слово» Олена Степаненко нагадала про важливість внеску кожного для спільної справи: «На таких вечорах збирається певна сума, яка одразу ж витрачається, адже потреби армії значно більші, ніж наші можливості». Присутні мали змогу здати гроші просто на вечорі, також можна долучитися до фінансової підтримки армії на сторінці у Фейсбукі – <https://www.facebook.com/groups/1454673321453926/?fref=ts>. Там також публікуються звіти про те, куди витрачаються зібрані кошти.

Не обійшлося без радісних ноток. Вірші Оксани Самари вирізнялись мажорним тоном. Поетка з життєрадісною усмішкою попри тугу в очах поділилась із нами своїм уявленням про нинішні події.

– Чи доречний зараз такий тон, адже тема вечора – нерадісна?

– Те, що смішне, не буває страшним. Українці завжди висміювали ворога. Згадайте лист козаків до турецького султана!

– Як сміятись кризь сльози?

– Не потрібно боятись. Потрібно бути хоробрими. А для цього треба принижувати ворога, зокрема сміхом!

Різномірною аудиторія – від поважних бабусь до першокласника – замислено спостерігала за виступами. Кожен виступ, наче залп у небі, символізував нагоду зустрічі. А війна приносить як бадьорі мотиви (наприклад, у Дмитра Лазуткіна:

*Путін програє, бо він –
маленька людина,
Ми переможемо, бо ми –
великий народ),*

так і трагічні, як у Любові Якимчук:

*Первомайськ розбомбили
на перво і майськ –
безкінечно маяться наче
вперше*

*знову там скінчилась війна
але мир так і не починався
а де бальцево?*

*де моє бальцево?
там більше не родиться
Сосюра*

*уже більше ніхто з людей
не родиться...*

29 січня 1918 року під селищем Крути 5 годин тривав бій між армією М. Муравйова та загонами з київських студентів і бійців вільного козацтва. Десятиразова перевага в чисельності не принесла ворогу перемоги. Наступ було зупинено й організовано відступ з руйнування колій і мостів. Більшовиків було затримано на 4 дні. Завдяки цьому було підписано Брест-Литовський мирний договір, що тоді дозволив УНР не бути поглинутою більшовицькою Росією.

Подвиг українських героїв не може нас не надихати. Наша моральна й матеріальна підтримка не може не примушувати серце солдата знову оживати і сміятись. Україна не перестає дивувати світ. А наші «кіборги» не припиняють нас захищати. □

СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ У МУЗЕЇ-КВАРТИРІ БАЖАНА: Петрицький, Чужий, Семенко, Стравінський...

Микола ТРЕТЯК

Наприкінці лютого в Київському літературно-меморіальному музеї-квартирі Миколи Бажана відбувся вечір, присвячений творчості й співпраці Миколи Бажана та Анатолія Петрицького (від дня народження останнього саме виповнилося 120 років 12 лютого).

Бажан і Петрицький, безумовно, дві визначні й ключові постаті Розстріляного Відродження. Обидва вони дивилися на мистецтво синтетично, обидва брали участь у, як це зветься тепер, міждисциплінарних проєктах. Досить згадати унікальну серію портретів письменників 1920–1930-х років, створену Анатолем Петрицьким. Або вірші-«акомпанемента» до музичних творів Миколи Бажана чи загалом його активну працю над промоцією української культури. І Бажан, і Петрицький пройшли непрості, багатогранні, десь вимушені, а десь органічні творчі, стилістичні метаморфози. Зрештою, їм просто неодноразово траплялося перетинатися. Тож об'єднання цих двох постатей в одному мистецькому вечорі абсолютно логічне.

Після вступного слова Людмили Резнікової, завідувачки сектором музею-квартири (він є частиною Національного музею літератури), з невеличкою лекцією про життя й діяльність Анатолія Петрицького виступила Галина Скляренко, дослідниця з Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського. Тут можна було почути цікаві подробиці біографічного характеру – як-от про загадкову постать батька Петрицького, про котрого той у радянські часи говорив як ледь не про спадкового пролетаря, але при цьому згадував, як він їздив на роботу з візником, або про жадливе дитинство Анатолія в тодішньому аналізі

туристичного періоду й продекламували відповідні вірші: «Мене зелених ніг...», «Фокстрот» тощо. Окрім того, Любов Якимчук прочитала вірші тодішнього приятеля й наставника Бажана – поета Михайля Семенка, а Олег Коцарев позна-

Олег Коцарев читає експериментальні вірші Миколи Бажана

сучасного інтернату і про те, як він випадково потрапив до театру й відчув свій шлях до іншого світу. Розповідала Галина Скляренко й про різні етапи творчості Петрицького. Зокрема, про його експериментальну авангардну молодість – на жаль, чимало робіт того часу втрачено. А пізніше художник під впливом потужної мистецької цензури та з огляду на власні пошуки нової поетики рухався в бік «реалістичнішої» манери. Присутні могли побачити репродукції багатьох робіт Анатолія Петрицького. Окремий акцент доповідачка зробила на його творах, використаних у футуристичному журналі «Нова Генерація», та на вже згадуваних портретах письменників.

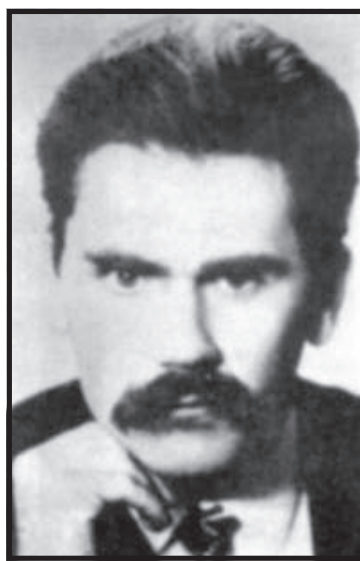
Після образотворчої частини вечора настав «літературний блок». У контексті творчості Анатолія Петрицького про літературу говорили молоді поети Любов Якимчук та Олег Коцарев. Вони представили увазі присутніх поезію Миколи Бажана 1920-х років, авангардного, фу-

юмив із віршами іншого колеги – Андрія Чужого, уродженця Умані, цікавого експериментального й безпосереднього поета. На завершення літературної частини вечора Олег Коцарев від імені видавництва «Смолоскип» передав Музею-квартирі Миколи Бажана примірник особливо актуальної для цього музею антології «Українська авангардна поезія (1910–1930-ті рр.)».

Але на цьому синтез мистецтв не скінчився. Людмила Резнікова запропонувала прослухати уривки з творів авангардних композиторів 1920–1950-х років – Ігоря Стравінського, Олександра Мосолова та Валентина Сильвестрова. І таке поєднання не можна не назвати вдалим.

Наостанок, напевно, варто порекомендувати нашим читачам відвідати Музей-квартиру Миколи Бажана – місце з цікавою і стильною концентрацією артефактів і атмосферою української культури ХХ століття – за адресою: вулиця Терещенківська, 5, кв. 5. □

Пішов з життя Микола Плахотнюк

За радянських часів він був дисидентом, політичним в'язнем, правозахисником, жертвою каральної психіатрії. Як і багато інших, він потрапив до руху антитоталітарного опору через небажання закривати очі на те щоденне свавілля, якого воліла не помічати мовчазна більшість. Син розкуркулених і висланих з України селян, він не міг не знати соціальної несправедливості «соціалістичної» держави. Студент київського вишу, він не міг не знати несправедливості національно-культурної, абсурдного ідеологічного тиску. Потяг Миколи Плахотнюка до справедливості спершу викликав «побутові незручності», а потім призвів до справжніх репресій. Радянська влада довго не могла терпіти його листів і заяв, організації вечорів «неблагона-

дійної» поезії, виступів на підтримку політв'язнів...

Миколі Григоровичу пощастило пережити арешти, ув'язнення, політичну психіатрію. У часи незалежності він багато робив для збереження пам'яті про шістдесятників, дисидентів. Зокрема, й писав спогади, особливо важливу річ в умовах постійних маніпулювань історією. Ми тішимось і пишаємось, що саме у видавництві «Смолоскип» з'явилася друком книга таких спогадів Миколи Плахотнюка під назвою «Коловорот». Вона стала важливим документом історії нашої країни ХХ століття.

Увесь колектив «Смолоскипа» глибоко сумує з приводу цієї втрати та висловлює щире співчуття рідним пана Миколи. Вічна пам'ять! □

Мир без перемоги української армії неможливий!

Олександр ГЛАДКИХ

У нинішніх бойових діях на сході України особливу роль відіграють волонтери. Бюлетень «Смолоскип України» вирішив розпитати про працю молодих волонтерів з Обухова Київської області – учасників організації «Допомога військовим Обухівщини». Як усе починалося? Чим займаються зараз? Як бачать перспективи?

Оксана Павлів: Десь через два тижні після першої хвилі мобілізації з'явилося перше повідомлення від бійців з проханням про допомогу. Спочатку трохи розгубились, але розуміли, що потрібно діяти швидко. Трохи допомогла участь в зборі допомоги для Майдану. В той же вечір кинули клич активістам і вже наступного дня почали зносити необхідні речі. Спочатку це було хаотично.

Руслан Трегуб: Коли ми побачили, наскільки незадовільно поставлене забезпечення військових Міністерством оборони, вирішили допомагати нашим воїнам масштабніше. Коштами нам допомагали багато людей, організацій, з такою метою організувалися благодійні концерти. На схід спочатку передавали посилки невеликими партіями через «Нову пошту», та військових, які поверталися з відпусток. Але коли об'єми вросли, і виникла необхідність у великому транспорті, почали думати, як все це доправити. Тоді й було прийняте рішення везти все на схід самим.

зоні, і ми відбули до Розівки, Солнцево-го. Ми мали запам'ятати дві речі: перша – не їздити в зоні, коли стемніє, і друга – забути українську мову, поки ми в зоні АТО і в Маріуполі в тому числі.

Руслан Трегуб: Перша поїздка показала нам, що саме треба везти військовим і як правильно поводитися у зоні бойових дій. З урахуванням досвіду наступна поїздка була добре підготовлена, ми везли тільки те, що нас просили. Поїздка була на гору Карачун під м. Слов'янськ. Саме звідти і почалася війна на сході. Там ми і побачили справжню війну: воронки від мінометних обстрілів, збиті вишка, зруйновані мости, будинки.

Оксана Павлів: Під час четвертої поїздки в Дебальцево всі новини кричали про те, що місто беруть в оточення. Військові наполягли, щоб ми скоріше звідти виїжджали. Вибіралося вузьким коридором на шаленій швидкості. Потім були ще численні поїздки під Волноваху, під Дебальцево, і кожна з них була наповнена своїми подіями, проблемами, переживаннями, радісними зустрічами.

Дуже складною була де-в'ята поїздка в Дебальцево, яка супроводжувалася постійними обстрілами, доводилось навіть деякий час переховуватися в бліндажі. Оскільки розвезення посилок затяглося, з Дебальцево довелося вибиратися вночі полями з вимкненими фарами. А якщо ви пам'ятаєте, найперше правило в зоні АТО не пересуватися вночі. Та в нас не було виходу – му-

сили їхати. Взагалі кожна наша поїздка супроводжувалася повідомленнями про обстріли, різні чутки про полювання на волонтерів.

Руслан Трегуб: Крім харчів, одягу, бронжилетів, нашим військовим потрібні були тепловізори. Ми кинули клич у соцмережах, збирали потрібну суму (хоч це було дуже складно) і відправили прилад в Дебальцево, де передали нашим землякам з розвідки. Остання наша поїздка була перед Новим роком. Хотілося повезти хлопцям святкові страви. Закупили 600 кг курей, частину з них заморозили, а частину запекли. Накопили сала, риби, зробили кров'янку. Також везли дві свинячі тушки, 33 банки ікри і лист воїнам від п'ятикласника місцевої школи. Дітки з Трипільської школи спакували 50 новорічних подарунків, куди поклали смаколики, цукерки, та власноруч зроблені обереги. Дівчатка напекли багато домашньої випічки. Повезли ми новорічні подарунки у двох напрямках: під Дебальцево (1 бус) і Гранітне (2 буси з УАЗом для військових). Гранітне – крайня точка нашої території, куди ми заїхали до Обухівця. Зустріч була дуже теплою і хвилюючою. Від хлопців привезли новорічне відеопривітання для земляків. Паралельно ми завезли теплі речі, продукти і зібрані міською гімназією канцтовари та подаруночки дітям з Миронівської школи-інтернату, що під Дебальцевим.

Взагалі десята поїздка була найтяжчою: було багато перешкод, ламалися наші автомобілі, в Маріуполі потрапили в аварію, погода також не сприяла – дороги замітало. Але нам все вдалося, всіх провідали, усім передали частинку домашнього тепла.

Олександр Гладких: За благодійною організацією «Допомога військовим Обухівщини» стоять багато людей, яким небайдужа доля країни і її захисників. До збору продуктів і коштів долучилися багато підприємств, організацій, шкіл,

З бойовою технікою на полях сходу

місцевих рад, приватних осіб: плетуть сітки, шийють маскхалати, готують вітамінні суміші і сухі борщі та інше. За цей період лише ми самі завезли воїнам в зону АТО більше 120 тонн продуктів харчування. Пошили більше сотні чохлів під бронжилети. Для 72-ої бригади ми купили машину «Ленд-ровер», джип «Нісан Террано» передали у 95-у бригаду, УАЗ – «Айдару», «Волгу» – 11-му батальйону. Склади безкоштовно надають у користування добрі люди. Допомагають всі люди, хто більше, хто менше... але вся Обухівщина допомагає своїм героям.

Руслан Трегуб: Наша діяльність не припиняється ні на мить. Навіть у новорічні свята видавали речі бійцям, відправляли посилки. Після штурму Донецького аеропорту до нас звернулися по допомогу «кіборги», бо всі їхні особисті речі погоріли. Тому ми оперативно через «Нову пошту» відправили все необхідне.

Попереду в нас багато роботи. З початком нової мобілізації воїнам потрібні будуть шоломи, оптичні приціли, рації, бронжилети, тепловізори, транспортні засоби. Для закупівлі цього потрібні чималі кошти.

Оксана Павлів: Що саме в наших силах, ми і самі не знаємо, для кожного з нас це новий шлях. Для всієї України це новий незнайомий шлях. Нас ніхто цьому не вчив, інакше не було б усе так складно. Але це шлях, який ми маємо пройти, щоб жити вільно у власній країні. Ми просто кажемо, коли виникає нова ідея чи нове прохання від бійців: «Варто спробувати». І ми пробуємо. Кожен має спробувати. Кожен громадянин повинен зробити свій внесок у майбутнє нашої держави!

Взимку праця волонтерів аж ніяк не припиняється

Оксана Павлів: 25 липня у нас була перша самостійна поїздка на схід. Під Маріуполем нас зустріли представники організації «Крила Фенікса», пояснили правила пересування у прифронтовій

зони. Ми мали запам'ятати дві речі: перша – не їздити в зоні, коли стемніє, і друга – забути українську мову, поки ми в зоні АТО і в Маріуполі в тому числі.

ХОЧЕШ МИРУ – ГОТУЙСЯ ДО ВІЙНИ

Петро ВОЗНЮК

«Si vis pacem, para bellum» – саме так звучить мовою оригіналу цей крилатий латинський вислів, що стає вельми актуальним для нас за наявних обставин. Безкінечні мирні переговори нікого не повинні вводити в оману. Адже ілюзорне самозаколювання під рефреном прокручувані в голові мантри «все якось налагодиться, вони якось домовляться» – хоч і психологічно комфортний, але далеко не найкращий спосіб ставлення до загрозливої дійсності.

Для вирішила випробувати Україну на міцність. Понад два десятиліття відносного спокою, як виявилось, були неабиякою форою з боку Провидіння – форою, що ми нею розпорядилися не найкращим чином. Чванливо просторікуючи про «український острівці миру та стабільності на пострадянському просторі», наші можновладці здебільшого прикривали цими фразами невпинну соціальну деградацію та економічний застій із тупим «проїданням» совецької матеріальної бази. Зрештою, «атракціон небаченої

щедрості» у виконанні вищих сил припинився, й вони послали нам свій «бич Божий», подібний до того, яким був Аттіла для напіврозкладеної Римської імперії.

Ми опинилися у критичних умовах, коли задля виживання доведеться працювати й жертвувати відразу на двох фронтах – мирному та власне воєнному. Тим цікавішим є цей змаг. Слід одночасно проводити так і не здійснені впродовж усіх «безтурботних» мирних років системні соціально-економічні перетворення та збройно борони-

ти державу. Права на паузи, гандикапи, відтермінування або розведення цих завдань у часі ми більше не маємо.

Понад те: результат зусиль на обох фронтах є взаємообумовленим. Не поклавши край гнилісним процесам, ми заздалегідь приречемо себе на стратегічну поразку та політичний крах – так само, як Західна Римська імперія не встояла під ударами варварів, навіть завдавши Аттілі локальної поразки у знаменитій битві на Каталаунських полях. Натомість встояла й проіснувала ще тисячоліття Східна Римська імперія (Візантія), зумівши зберегти багато вартісного з античного спадку та, поряд із цим, вдало задіявши нові ресурси для збереження державно-політичної єдності й ідентичності, оновлення системи соціальних відносин, пристосування до новосформованої міжнародної реальності тощо.

Отже, стверджувати, що кар-

динальні зміни можливі тільки по переможному завершенні війни, може або ворог, або невіглас. Рішуча й цілеспрямована реформаторська робота в усіх сферах – як пов'язаних із обороною, так і суто цивільних – буде нашою найкращою підготовкою до вирішальної битви, до перемоги у ній і до облаштування післявоєнного миру. Адже, повторюю, навіть за переможного завершення війни його плодами ще слід уміти й бути готовими скористатися.

Своє ж право на таку повну, а не локально-тактичну перемогу ми отримаємо лише за умови всеохопної суспільної мобілізації. Мобілізації не конче військовій (хоча вона також важлива), а скоординованої, солідарної діяльності влади, суспільства та всіх соціальних груп, спрямованої на завоювання права на спільне майбутнє.

Запорукою можливості такого сценарію є тверде переконавання усіх членів суспільства в тому, що перемога буде справді спільною, що її наслідки відчужує кожен відповідно до свого вне-

ску у загальний триумф. Це не спроба підходу до війни з позицій гендлярського розрахунку, не натяк на необхідність «паявання» перемоги на кшталт акціонерного товариства. Це констатація неминучості укладення нового суспільного договору, стихійне оформлення якого в Україні вже почалося. Насправді, головне завдання влади й політичного класу загалом – не зашкодити, не зірвати розроблення і «ратифікацію» цього значною мірою негласного пакту. Якщо, звісно, нашою метою є перемога, а надто – в означеному вище найбільш повному та широкому розумінні.

Шанси на прикінцевий успіх зростають тоді, коли ми усвідомлюємо гірші альтернативи й ладні покласти життя за кращу. Готовність до війни як зі зброєю в руках, так і на робочому місці й у щоденному житті та непохитна впевненість у тому, що іншої також апіорі готові до цього, неодмінно забезпечить нам мир. Причому такий, який нам потрібен, – мир на умовах нашої перемоги.

Богдан-Олег Горобчук

Вірші цього яскравого поета і смолоскипівського лауреата досить давненько не з'являлися на наших сторінках. Та оскільки він останнім часом знову нарощує літературну активність, логічно буде його поява тут. Нова добірка віршів Богдана-Олега Горобчука зворушливо апелює головно до мотивів дому: дому як затишку, дому як тривоги, дому як пам'яті, дому як втрати та інших численних конотацій цього невичерпного архетипу...

Я лишився сам-на-сам із вихователькою, тож вона
мусила мене забрати до себе додому
Гратися із власними дітьми (проте я не був у настрої
для такого)
Дивитися телевизор, їсти гречку, засинати на
розкладачці
Аж доки пізно увечері не приїхала заплакана мама
і я не був відвезений додому
У порожньому темному скляному тролейбусі

Можу лише уявити, що відчували в той вечір мої батьки
Безпорадність, провину, полегшення,
що все скінчилося добре?

Але до мене тоді прийшло
Моє найперше усвідомлення самотності

І як стати тепер сторожем цій самотності?
Як стати сторожем власному дитинству, власній пам'яті?
Чи може взяти світ під контроль нічний обхід
І вмикання в ідальні з маленьким столиками
люмінесцентного штучного світла?

Двори

Ніч така темна в моєму дворі
ніби забрали все світло

Ніч темна ніби ніщо
Ніби спина чорного собаки
який обертає голову до тебе і шкириться
а зорі ніби не проявлена іще сивина

Ніч ніч ніч ніч

Темні знання
відчутні чорні згустки

Неосвітлені двори біля ріки
коричневі, іржаві,
з тромбами дощок, накритих рубероїдом
у кожному

Теплі слимаки
які виповзають погрітись
на відчуття далекого ліхтарного світла

День

День позбавляє захисту
Активність блукання в ідеально освітленому просторі
огидна

Була би така тінь, що не від спеки, а від світла
Пустеля пекельна не спекою, а всепоглинаючим
світлом і відкритістю

І мудрості варто вчитися у річкового рака, у сома
Які знаються на захищеності
Обираючи глибокі западини, насичені темні кімнати
Куди ледве доливають тонкі нитки
Монотонної музики щебету із сусідніх приміщень
Де оксамитова тканина водоростей
Заплітається із тобою у довженну косу сну

День – крихкий прозорий кришталь, що розпався
на невідчутні крихти

День – нескінченний пошук поля зору
Коли очі танцюють виснажливий хаотичний танець
Як юнаки в останню ніч перед призовом,
відаючи своїм безладним п'яним рухам
Ніби найтоншій гармонії неподільних чисел
День – залитий прожекторним холодним світлом
басейн без жодного потопельника
Що безперестанно очікує, як мати – юнака з війни

Самотня стара яблуня між полем і ставком –
із блакитними стрічками на гіллі
Темна фігура, що через роки повертається в рідні місця
Останні хвилини перед невідомістю дому –

чи є іще хто живий, чи очікує іще
Бо рідні птахи переказували серцю,

що не варто перейматися
Що є іще та дорога, якою можна добрести сюди,
нехай і припадаючи на одну ногу
І спокійно заплітати очі, як сонце запліщується
за виднокраєм

Скочуючись у глибоченну яму пологим,
порослим травкою дном

Сторож

Як повернути собі декорації власного дитинства?
Стати сторожем у дитсадку, де воно минало?
Нічним сторожем, який має владу над кожним
закапелком будівлі
Над кожною іграшкою і розмальовкою

Дитсадок на вулиці Гагаріна
Із кованим усміхненим сонцем на воротах
Із кахельним вершником-червоноармійцем у дворі
Який лякав мене, здаючись гігантським

Дівчинка Мирослава і наші з нею перші взаємні
відкриття одне одного
Виховательки і нянечки, безіменні істоти без облич
Запаморочливий запах дитсадкової їжі,
залита сонцем ідальня

Моє найперше усвідомлення смертності
Що прийшло як неможливість дати відповідь на
питання: «Що таке смерть? Що буде далі?»
І як глибока дитяча задума над цими питаннями

Як стати сторожем усьому цьому?
Взяти під контроль цей наповнений простір, пристосу-
увати до себе, пристосуватися
Писати й малювати ночами, у перервах між обходами
приміщень?

А удень викладати у ближньому університеті соціологію?

Але я навіть не про те

Одного вечора тато з мамою не порозумілися –
хто з них мене забиратиме з дитсадка

Кінець світу та подальші події

Сергій Оксенік. ЛІСОМ, НЕБОМ, ВОДОЮ. Книга 3. Інженер: Пригодницько-фантастичний роман. – К.: Смолоскип, 2014. – 344 с.

Галина ТКАЧУК

«Інженер» Сергія Оксеніка – це, мабуть, найбільш очікувана дитяча книжка цього року. Принаймні очікувана найдовше. Адже це третя частина пригодницько-фантастичної трилогії «Лісом, небом, водою», а попередня книжка серії вийшла друком аж сім років тому.

За такий довгий термін навіть ті, хто прочитали попередні дві частини досить уважно та вдумливо, звісно ж, забули багато важливих деталей оповіді. Хоч у загальних рисах пам'яталося, що «Лисий» та «Леля» – це дві частини історії про світ, у якому люди живуть маленькими поселеннями у великому лісі, сповненому різних небезпек, природних та надприродних. Саме діти орієнтуються у такому страшному світі найкраще, тому на них покладено місію порятунку цієї маленької спільноти, тобто усього людства того світу.

На початку книжки «Лисий» підліток із таким екзотичним

іменем вирушає у довгу виправу. Наприкінці книжки «Леля» він має для підмоги уже цілу команду із дітей з іншого села, поруйнованого вовкулаками. Однак, аби збагнути, які з небезпек іще лишилися, яка загроза головна, які засоби мають герої, чого вони чекають і на що сподіваються – звісно ж, не завадило би перечитати перші дві частини. Тож саме для цієї мети видавництво «Смолоскип» їх перевидало, і відтепер трилогія «Лісом, небом, водою» продається повним комплектом.

Остання книжка, «Інженер» – найбільша за обсягом, найскладніша за структурою і,

зрештою, найважливіша для розуміння цілісного задуму серії. Саме в «Інженері» стає однозначно відомо те, про що у попередніх книжках читач уже потрошку здогадувався: описаний тут дивний, моторошний і незбагнений світ – це наш світ після великої катастрофи. Іще точніше – територія сучасної України після екологічної катастрофи планетарного масштабу.

Однак якщо у перших двох книжках дія відбувалася лише в цьому химерному постапокаліптичному світі, то в «Інженері» сюжет розгортається у двох площинах: по-перше, це історія Лисого, Лелі та інших мешканців

Цю та інші книжки можна замовити у книгарні «Смолоскип»

Електронна пошта:

knyharnia@smoloskyp.org.ua

Телефон: +38 044 425 23 93

їхнього села, а також боротьби цих героїв із «немірною та кінечною червою»; по-друге, власне історія «Інженера», чоло-

віка на прізвище Губченко, який жив у нашому з вами світі і, винайшовши машину часу, зміг наперед дізнатися про майбутню катастрофу, але не зміг її відвернути. (Хоча зробити дещо дуже важливе, навіть визначальне, він таки спромігся, однак надмірна деталізація його дій у нашій рецензії може призвести до розкриття інтриги, що для пригодницьких повістей аж ніяк не припустимо.)

Зрештою, дві лінії сюжету зустрічаються і об'єднуються в

історію великої трагедії та великої надії, адже навіть після найжахливішої катастрофи на Землі знову з'являється не лише життя, а й дружба, повага, турбота і, звісно ж, кохання.

Сергій Оксенік належить до тих дитячих письменників, які воліють у своїх книжках говорити із читачем передовсім про найважливіше, не приховуючи і не прикрашаючи потворних сторін нашого світу і людського ества. Але й не відмовляючи людині у розумі, жертвності та людяності. □

Подорожні нотатки #Шувалова_туру

Настасія ЄВДОКИМОВА

У лютому перша частина всеукраїнського проекту #Шувалова_тур із презентаціями відразу двох нових поетичних збірок «Ос» («Смолооскип», 2014) та «Аз» («Електроніка», 2014) пролетіла 11-ма містами Західної та Центральної України. Самі для себе ми (тобто володарка першої премії літконкурсу видавництва «Смолооскип», поетка і перекладачка Ірина Шувалова та я, консультантка смолооскипівської книгарні, тур-менеджерка і модераторка, Настя Євдокимова) визначили цю подорож як презентаційний тур, і як гастрономічний (адже у кожному місті намагалися знайти якусь кулінарну цікавинку), і як тур-розмову тривалістю у два тижні. Усі міста, а серед них Житомир, Вінниця, Тернопіль, Хмельницький, Луцьк, Рівне, Львів, Коломия, Івано-Франківськ, Чернівці, Київ, ставали особливими, бо самі презентації щоразу відбувалися інакше. Відмінними також були майстер-класи із

ефективного текстотворення «писаТИ», що пройшли лише у чотирьох містах, щоразу збираючи зацікавлену аудиторію, під час яких Ірина Шувалова як поетка, перекладачка, науковиця, освітня консультантка, екс-журналістка розкривала таємниці та розставляла акценти у процесі текстотворення для літераторів, копірайтерів, журналістів та усіх тих, хто має справу із текстами.

Збірки «Ос» та «Аз», попри те, що вийшли майже одночасно, під Форум видавців у Львові, абсолютно різні. Для себе я називаю їх двійнятами – не близнюками. Книжки відрізняються не лише візуально чи за текстовим наповненням, вони відмінні настроєм: «Ос» – сутінковий, а «Аз» – полудневий. Дебютна збірка письменниці вийшла у «Смолооскипі» ще 2011-го року й називалась «Ран», можливо, коли з'явиться четверта книжка, читачам вдасться скласти назви усіх збірок разом й отримати «ключ» до їхнього прочитання. Про назви збірок, місця, де вони писалися («Аз» – це книжка подорожей і мандрів Шувалової), секрети письменницької май-

стерності, кумедні історії про себе та друзів авторка завжди охоче розповідала під час презентацій. Так, у Житомирі Ірина Шувалова зізналася, що любить зазирати у вікна, у Вінниці пані слухачка сказала, що текст «Офелія», прочитаний на замовлення поетки Катерини Калитко, зі збірки «Ос» не лише містичний, але й пророчий і у п'ятницю тринадцятого (коли мали презентацію у Львові) ми неодмінно пригадаємо його сюжет і він здійсниться. У Тернополі Ірина мала завдання від модераторки: відібрати 6 книжок, які відіграли важливу роль у житті письменниці, які вона читала сама й радила би почитати іншим. Серед них твори Набокова, Памука (зокрема у романі «Сніг» письменник виявив себе як майстер структурної побудови твору, оскільки Ірина починає і сама працювати над прозою, то для неї важливими є механізми структурування тексту), Толкіна (для поетки «Гобіт» – це щоразу нова мандрівка), Андерсена (один із улюблених казкарів письменниці), подруги Катерини Калитко, однієї із найбільших

майстринь поетичної прози ХХ століття Вірджинії Вулф. Про Антологію українського авангарду, яка подорожувала разом із нами по всіх містах, говорили у Луцьку, зауважуючи вплив авангардистів на покоління літераторів 2000-х. У Львові у переддень святого Валентина під час презентації йшлося про любов до мистецтва, поезії, про почуття і творчий рушій. Маріанна Кіяновська поставила важливе запитання про те, якою мовою, якими словами нам говорити про нові для нас реалії – війну та військовий стан, як пережити втрати та створювати

образи, адже наша мова не має відповідних засобів, котрі влучно відповідали би світовідчуттям. Про вірші війни запитували письменницю і в Коломиї, де вона розповіла про нещодавно завершений цикл із чотирьох текстів «Наші мертві», у якому переосмислюються різні аспекти втрати. В Івано-Франківську, розповідаючи про стосунки із різними видами мистецтва, авторка зазначила: «Поет – це і актор, і режисер і працівник сцени, він повинен зробити все для того, щоб текст створився як цілісна річ і функціонував, піднімаючи та опускаючи завісу».

Всеукраїнський проект #Шувалова_тур можна сміливо називати польовими дослідженнями аудиторій, міст, локацій.

А найважливішим у #Шувалова_тур було спілкування із людьми у різних містах, котрі не лише слухали поезію та ставали співучасниками розмов, але й говорили про свої проблеми, про війну на Сході, про плани та світле майбутнє. Побачити наскільки різними і прекрасними є читачі у різних містах та віддати їм частинку себе – це те завдання, із яким впоралась Ірина Шувалова. □

Микола Зеров

Вибрані твори. Серія «Розстріляне Відродження» / упор. В. Панченко

Київ: Смолооскип, 2015. – 880 с.
Ціна: 80,00 грн.

Пропонуємо увазі читачів вибрані твори Миколи Зерова – поета, літературознавця, критика, лідера «неокласиків». Видання містить дві прижиттєві поетичні збірки «Антологія римської поезії» й «Камена», а також вибрані з підготовленої рукописної збірки «Сонети і елегії». Літературознавчий доробок представлено так само двома книжками, що вийшли ще за життя автора: «До джерел» та «Від Куліша до Винниченка».

Лариса Брюховецька

Найцікавіша історія в Європі. Екранні версії / Кінематографічні студії. Випуск другий

Київ: Задруга, 2014. – 496 с.; бібліогр.; іл.
Ціна: 70,00 грн.

Ця книга про дослідження кінематографістами історії України. Й хоч українське кіно в силу політичних та економічних умов взяло для себе з нашої історії не дуже багато сюжетів, все-таки панорама її екранних версій – широка. Ув'язана вона з історичними подіями та посталями. Авторка розглядає чимало фільмів, а також нездійснені сценарії та задуми, що зберігаються в архівах.

Україна між самовизначенням та окупацією: 1917–1922 роки / Вольфрам Дорнік та ін.; упоряд. В. Дорнік; пер. з нім. В. Кам'янець; наук. ред. Р. Пиріг

Київ: Ніка-Центр, 2015. – 512 с.
Ціна: 107,00 грн.

У книзі висвітлюється історія України у широкому контексті Першої світової війни й революційних процесів на теренах Російської імперії, які актуалізували українське питання, уможливили державну незалежність України. У центрі дослідження знаходиться політика Німеччини та Австро-Угорщини щодо України, детермінована прагматичними інтересами отримання продовольчих і сировинних ресурсів.

В. А. Дятлов

Печерне урочище Церковщина

Київ: Либідь, 2015. – 88 с.; іл. (Серія «Твій Київ»).
Ціна: 58,00 грн.

Печерне урочище Церковщину знає навіть мало хто з киян – попри багату на події 900-літню історію цієї визначної пам'ятки. Церковщина зберігає унікальні печери давньоруського Гнилицького монастиря. На відміну від Лаврських печер, Гнилицькі не зазнали перетворень у XVIII-XIX ст. Із Церковщиною пов'язано імена прп. Феодосія Печерського, історика М. Максимовича та інших відомих діячів.

Наталка Доляк

Чорна дошка: роман

Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. – 368 с.
Ціна: 47,00 грн.

Страшні видіння приходять до Сашка у снах. Висушені голодом жінка і маленькі діти зазирають йому в обличчя скляними очима, німотно благають про допомогу, простягають до нього руки... Лесь Терновий, прадід Сашка, має що розповісти онуку про цих людей. Бо він – один із них. Один з тих, хто вижив, пройшовши через пекло Голодомору 30-х років.

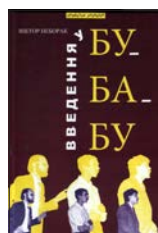

Романа Романишин та Андрій Лесів

Війна, що змінила Рондо

Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. – 40 с.
Ціна: 79,00 грн.

«Війна, що змінила Рондо» – це книга про те, що війна не має серця і не розуміє жодної мови, зате торкається кожного і на всіх залишає шрами. Та якщо спільно збудувати машину світла і навчитися співати попри все, тоді навіть найтендітніші істоти зможуть вистояти й перемогти. А ще ця книга – це привід для вдумливої розмови з дітьми (або й із собою) про те, що діється нині в країні чи й деінде у світі.

Віктор Неборак

Введення у Бу-Ба-Бу: (Хронопис кінця тисячоліття). Вид. 3-тє, доповнене

Львів: ЛА «Піраміда», 2015. – 308 с.
Ціна: 70,00 грн.

«Введення у Бу-Ба-Бу» – це не підручник, не лекційний курс і навіть не спогади про легендарне літературно-атракційне угруповання, до якого має честь належати автор як Прокуратор. Це радше спроба ввести зацікавленого читача у час, пронизаний еkleктикою, зламами, ілюзіями, прозріннями, злетами, падіннями і новими троянськими виправами. Застосований при вкладенні книги хронологічний принцип – не так претензія на історичність, як своєрідний заміник сюжетності.

Ришард Капусцінський

Імператор. Шахіншах / Переклад з польської Олеся Герасима

Чернівці: Книги-XXI, 2014. – 294 с.
Ціна: 90,00 грн.

«Імператор репортажу», «журналіст століття», найвидаваніший у світі польський автор, лавреат численних міжнародних премій Ришард Капусцінський (1932–2007) бачив, за його словами, 27 революцій у країнах Третього Світу. Дві з них – ефіопська та іранська – знайшли відображення в «Імператорі» та «Шахіншаху».

Ці та багато інших книжок українською мовою можна придбати у книгарні «Смолооскип» за адресою: Київ, вулиця Межигірська, 21 (поруч зі станцією метро «Контрактова площа»)

Будемо вдячні Вам за надіслану інформацію про події громадсько-політичного та культурного життя молоді!

Думки авторів публікацій у «Смолооскипі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції

«Смолооскип України»
Щомісячний часопис
творчої молоді України

Засновник – видавництво «Смолооскип»

Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 2032 від 17.06.96 р.

Голова редколегії:
Олег Коцарев
Редакційна колегія:
Петро Вознюк,
Ростислав Семків

E-mail: mbf.smoloskyp@gmail.com, http://www.smoloskyp.org.ua
E-mail книгарні «Смолооскип»: knyharnia@smoloskyp.org.ua

Адреса редакції:
Видавництво «Смолооскип»
04071, Київ, вул. Межигірська, 21
☎ (044) 425-23-93
☎ і факс: (044) 463-78-52

Віддруковано в
ТОВ ПК «Інтерекспресдрук»
м. Київ, вул. Сім'ї Сосніних, 3

Замовлення №
Тираж 1500 прим.